

Nestbouwende Graszanger(s) bij het Kennemermeer

Michiel van den Bergh

Inleiding

Op 15 april 2007 liep ik rond 16.00 uur langs de oostkant van het Kennemermeer, IJmuiden, alwaar ik kortstondig de zang van een Graszanger *Cisticola juncidis* meende te horen. Niet veel later werd mijn vermoeden bevestigd en zag ik het onmiskenbare vliegbeeld van een zingende Graszanger. Nadat ik het nieuws over mijn waarneming verspreid had, konden ook andere vogelaars van deze vogel genieten. Gedurende de volgende dagen liet hij zich geregeld goed horen en zien tijdens zijn uitgebreide zangvluchten, die de gehele oost- en zuidkant van het Kennemermeer bestreken. De vogel was ook regelmatig in zit te zien, meestal in de top van een duindoorn. Voor zover bekend ging het om de zesde Graszanger voor Zuid-Kennemerland. De vijf eerdere exemplaren verschenen eveneens in IJmuiden, namelijk op 30 augustus 1974, van 31 augustus 2001 tot 6 april 2002, op 10 augustus 2002, 30 augustus 2005 en 16 september 2006 (Geelhoed et al. 1998, www.vwgzkl.nl, www.zuidpier.com).

Broedpoging of niet?

Al op 17 april werd gezien dat de Graszanger nestmateriaal verzamelde. Een dag later zag onder andere Han Buckx een tweede Graszanger bij het Kennemermeer. En ook werd toen meermalen een exemplaar met pluïsjes in de snavel gezien. Daardoor leek een broedgeval tot de mogelijkheden te behoren. Toen Leo Boon ongeveer een week later een graszangernest vond, leek het aannemelijk dat er voor het eerst in Zuid-Kennemerland een broedpoging door deze soort werd ondernomen.

Het nest bevond zich ten zuidwesten van het Kennemermeer, dicht bij een ondoordringbaar duindoornstruweel. De begroeiing direct rondom het nest bestond hoofdzakelijk uit riet en hoge grassen, maar ook duindoorn en lisdodde waren aanwezig. Het nest was onopvallend en klein, gelegen op hooguit een halve meter hoogte. Het bestond uit in elkaar geweven levend en dood gras en riet, waarvan de wortels nog in de grond zaten, en had de vorm van een kommetje. Het nestje was van binnen spaarzaam bedekt met pluï van de sigaren van lisdodde. Dit

lijkt overeen te komen met de beschrijving van een graszangernest volgens Cramp (1992).

De vondst van het nest leek het vermoeden van een broedgeval te bevestigen. In de daarop volgende periode waren er echter weinig aanwijzingen dat het nest bewoond was. De bewegingen van de Graszangers leverden een onduidelijk beeld op. Zo werden de twee vogels maar weinig in elkaars nabijheid gezien en bleven frequente vluchten in de richting van het nest uit. De mogelijkheid dat de tweede vogel ook een mannetje was, werd zelfs niet geheel uitgesloten. Het leek er soms op dat beide vogels zang ten gehore brachten. Op 1 mei werd er voor het laatst melding gemaakt van twee vogels. Een solitair mannetje bleef tot ten minste 21 mei frequent zingen. Helaas bleven waarnemingen van jongen uit, evenals waarnemingen van volwassen vogels met voer in de snavels.

Tussen 21 mei en 31 juli werden er geen waarnemingen doorgegeven. Op die laatste datum ontdekte Ferry van der Lans een exemplaar in de Slufter, enkele honderden meters ten zuiden van het Kennemermeer. Deze vogel werd daar nog tot 5 augustus waargenomen. Daarna leek het Kennemerstrand het weer zonder Graszangers te moeten stellen.

Graszanger, Kennemermeer, Ljmuïden, 21 april 2007. H. P. Rustenburg

Conclusie

De aanwezigheid van twee vogels en een nest leken aanvankelijk te wijzen op een broedgeval of op zijn minst op een broedpoging. Volgens de SOVON-criteria (Van Dijk et al, 2004) mogen we in ieder geval spreken van een (broed)territorium. Echter, Cramp (1992) beschrijft dat graszangermannetjes tijdens de broedtijd nesten bouwen om vrouwtjes aan te trekken. Omdat er bij het Kennermeer geen jonge vogels of ouders met voer zijn gezien, lijkt de kans klein dat er een geslaagd broedgeval heeft plaatsgevonden. Gelet op de tamelijk onduidelijke bewegingen van beide vogels en het relatief korte verblijf van de tweede vogel, is het mogelijk dat het gevonden nest gebouwd is door een ongepaard mannetje. Hopelijk weten Graszangers het Kennemerstrand aankomend voorjaar opnieuw te vinden en lukt het dan wel om de soort als nieuwe broedvogel van Zuid-Kennemerland te verwelkomen.

Dankwoord

Ik wil Roy Slaterus bedanken voor zijn hulp bij het schrijven van dit artikel. Leo Boon wil ik bedanken voor het verstrekken van informatie over de nestvondst en H.P. Rustenburg wil ik bedanken voor het mogen gebruiken foto van zijn foto. Tot slot wil ik Han Buckx en alle andere waarnemers bedanken voor het doorgeven van hun waarnemingen, die in het logboek van www.zuidpier.com zijn opgenomen.

Literatuur

- Cramp, S. (red), 1992. The birds of the Western Palearctic 6. Oxford.
- Dijk, A.J. van, Hustings, F. & Weide, M. van der, 2004. Handleiding Landelijk Soortonderzoek Broedvogels. SOVON, Beek-Ubbergen.
- Geelhoed, S., Groot, H., Huijssteeden, E. van, Leeuwen, G. van & Nobel, P. de (red), 1998. Vogels in het landschap van Zuid-Kennemerland en de Haarlemmermeer. Vogelwerkgroep Zuid-Kennemerland/KNNV Uitgeverij, Utrecht.

M.O.L. van den Bergh, Nieuwezijds Voorburgwal 344, 1012 RX, Amsterdam, michielvdborgh@gmail.com.